



55 ÅRS JUBILÆUMSUDSTILLING
17. OG 18. SEPTEMBER
PÅ HOTEL HARMONIEN

KR. 7.00

HAFILA 77

Arrangør: Haderslev Filatelistklub

Redaktion: Siegfred Jensen.

Udstillingsudvalg: Per Fabricius Jensen, K. Gøbel Jensen, Kjeld Th. Nørgaard, Eigild Rasmussen, Fritjof Weitling.

Katalogudvalg: Erik Hvidberg Hansen, Siegfred Jensen, Kjeld Th. Nørgaard.

Jury, bedømmelse m.v.

Juryen er udnævnt af Udstillingskomiteen og har følgende sammensætning:

Herr Karlo Lindskog, Odense

Herr Alfred Rasch, Kellinghusen

Herr Toke Nørby, Aarhus

Juryen kan uddele følgende anerkendelser: Forgyldt sølv, sølv, forsølvet
bronze, bronze, diplom.

Endvidere tildeler juryen de udstillingen tildelte æres- og opmuntringspræmier. Juryens afgørelse er inappellabel.

Åbningstider: Lørdag den 17. september kl. 14-18.

Søndag den 18. september kl. 10-18.

Storauktion i Teaterrestauranten søndag den 18. september kl. 15 (til ca. 17)

Eftersyn om lørdagen kl. 15-18 og søndag kl. 12-14.

Auktionsudvalg: Fritjof Weitling, Kjeld Th. Nørgaard,
Per Fabricius Jensen, Siegfred Jensen.

Udstillingens bomærke efter ide af Alfred Thomsen.

FRIMÆRKER
MØNTER, MEDALJER OG PENGESEDLER
KØBES
GERNE HELE SAMLINGER - KONTANT BET.

Åbningstider:
Tirsdag/onsdag
10-12 og 13-17.30
Lørdag
9-13

**Haderslev
Mønthandel I/S**
Torvet 12
6100 Haderslev
Telf. (04) 62 85 67

Kom også hos os hvis De vil købe noget

Det er rart at ha' råd, når man får tid

Moderne virksomheder sikrer deres medarbejdere Kapitalpension, fordi denne opsparing er det ideelle supplement til folkepension, ATP eller en eventuel privat pensionsordning.

Kapitalpension

- tal med

HANDELSBANKEN

altid med i billedet



Handelsbanken i Haderslev
Nørregade 11
6100 Haderslev - Tlf. (04) 52 20 20

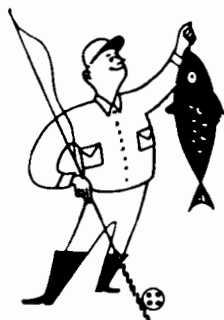
PRÆMIER TIL HAFILA 77

er skænket af Haderslev Filatelistklub, De Samarbejdende Sydjydske Frimærkeklubber, Posthistorisk Forlag, Bad Bramstedt Briefmarken Sammlerverein, Privatbanken, Sparekassen Sydjylland, Dommerkollegiet, Anders Mortensen A/S samt Jacob Engels »Mindepokal« skænket af Fa. F. Engel og Siegfred Jensens Vandrepokal. Disse to sidstnævnte kan kun tildeles medlemmer af Haderslev Filatelistklub efter vedtagelse af udvalget som følger nærmere fastsatte regler.

Præmierne udstilles i montre på udstillingen.

Resultatet af dommernes afgørelse vil foreligge på udstillingen lørdag den 17. september kl. ca. 18 og præmieoverrækkelsen vil finde sted i udstillingssalen.

LAD IKKE FISKETUREN GÅ I FISK



GOD FANGST BEGYNDER MED DET
RIGTIGE GREJ – KOM IND OG SE
VORT MÆGTIGE UDVALG I GODT Udstyr
TIL TUREN OG FÅ EN

**FRISK FAGLIG BETJENING
I FISKEGREJ**

Sportsmagasinet

v/ Anton Hundevadt – Apotekergade 5 – Haderslev – Tlf. (04) 52 19 55

KLASSISK MATERIALE ER VORT SPECIALE

Forlang vore formidlings & auktionskataloger gratis tilsendt.

FIRMAET MED DE INTERNATIONALE FORBINDELSER

Desuden udgiver af: KE nummerstempelkatalog **24.50**

KE stjernestempelkatalog **18.50**

Kirsten Ehlers

International Frimærkehandel
Havsgårdsvej 25, DK-2900 Hellerup
Telefon (01) 62 42 42



SUPERMARKED

RCENTER-TEATERSTIEN

FORTEGNELSE OVER UDSKILLERE

UDEN FOR BEDØMMELSE

Post- og Telegrafmuseet

Slesvig-Holsten, samt andre materiale med tilknytning til Sønderjylland.

Ramme nr.

131-136

LANDESAMLINGER

Udstil.
nr.

Ramme nr.

- | | | | |
|-----|------------------------------------|--|-------|
| 1. | Ingelore Lentfer,
Bad Bramstedt | Danmark 1875-1950 | 1-4 |
| 2. | Niels J. Højbjerg
Esbjerg | Schweiz | 5-8 |
| 3. | Poul Erik Nielsen
Haderslev | Schweiz | 9-13 |
| 4. | Jan Winther,
Esbjerg | Bayern i uddrag | 14-16 |
| 5. | Fritjof Weitling,
Haderslev | Böhmen-Mähren | 17-18 |
| 6. | Hermann Meyer
Haderslev | Finland 1875-1951 | 19-22 |
| 7. | Artur Möck,
Bad Bramstedt | Tyskland 1875-1879/80,
Pfenning-Pfenninge udgaverne | 23-26 |
| 8. | Leon Larsen
Esbjerg | Monaco. Uddrag af postfrisk
samling 1960-77 | 27-28 |
| 9. | Jens Fenger,
Esbjerg | Jamaica 1937-1970, med
breve og blokke | 29-31 |
| 10. | Bruno Petersen
Haderslev | Jersey | 32-34 |

SPECIALSAMLINGER

- | | | | |
|-----|-----------------------------|------------------------------------|-------|
| 11. | H. A. Grubich,
Tønder | Danmark 1851-54; 2 RBS, 4 RBS | 34-39 |
| 12. | Robert Storgaard
Kolding | Danske skillingsudgaver
1851-75 | 40-42 |
| 13. | Sv. A. Hansen,
Brørup | Danmarks 1851-1918 i uddrag | 43-48 |

TAKKEN

Et frimærkeblad, som henvender
sig til flere og flere frimærkesamlere



Prøvenummer ved 4.00 kr.
i postfrimærker

Frost



Forlag

Sognegårds Alle 9
2650 HVIDOVRE

Box 26
Tlf. 01-78 99 16

Udstil. nr.			Ramme nr.
14.	Kjeld Th. Nørgaard, Haderslev	Danmark 1851-1920 i uddrag Nr. stempel 81 AARØSUND på brev Nr. stempel 123 blå på brev.	49-52
15.	Nis Gormsen Haderslev	Danmark. 1864-70. Trykbestemte i nuancer. Varianter.	53-54
16.	Siegfred Jensen, Haderslev	Tofarvede øremærker. Serier, set- tings og tryk. Oval- og rammefejl. Stempler og takningsafarter.	55-61
17.	Jan Grubich, Tønder	Grønland pakkeporto. Oplag, tak- ning og stempler. <i>selvs undertrykt</i>	62-65
18.	Svend Hartby Fårevejle	Dansk Vestindien 1877-1917 Helsager med varianter.	66-70
19.	Ole Halvorsen, Give	Slesvig. Afstemningsudgaven. 1. zone. Fællesudgaven. Tjene- stebreve. Samlingen omfatter kun breve.	71-74
20.	Egil Rasmussen Haderslev	Island 1902-54. Uddrag med varianter og breve.	75-78
21.	J. O. G. Nielsen, Sønderborg	Varianter i Chr. X, 5 øre grøn	79-80
22.	Carl-Werner Stoltz, Bad Bramstedt	Censurpost i Elsass 1914-18, Uddrag	81-84

STUDIESAMLINGER

23.	Per Fabricius Jensen Haderslev	Frederik VIII. Primære- og sekun- dære varianter. Retoucheringer, pladebrud, større varianter. Plad- ning af 5, 10 og 20 øre i uddrag.	85-89
24.	Nis Gormsen, Haderslev	Chr. X 15 øre 1913 - 28. Spaltet »C«. Rammebrud. Pladning af ma- trice- og pladefejl.	90-91
25.	Jan Winter, Esbjerg	Varianter i 4 sk. 1864	92-95
26.	Erik Hvidbjerg Hansen Skrydstrup	Dansk Vestindien portomærker	96-98



Oplysningscentralen for Filateli OFF

Lad Dem ikke fuppe ...

Meld Dem ind i Oplysningscentralen for filateli OFF ApS og få vores fortegnelse på over 1.000 usolide frimærke- og møntforbindelser, af disse er en der har svindlet for over 100.000,00 sv. kroner.

Vi har medlemmer i Danmark, England, Finland, Grønland, Holland, Norge, Sverige, Tyskland og USA. Som eks. kan nævnes at skandinaviens største frimærketubber og frimærkehandlere er tilsluttet OFF. Nærmere oplysninger sendes mod svarporto kr. 1,50.

K. Tinge - Bydammen 17 - DK-2750 Ballerup



Bliv fællesbank- kunde...

FÆLLESBANKEN

NØRREGADE 32 . TELEFON 526255

STEMPELSAMLINGER OG POSTHISTORIE

Udstil.
nr.

Ramme nr.

27.	E. Menne Larsen Hobro	Posthistorie. Krigene i Det hel- lige land. Postale virkninger. Feltpost	99-103
28.	Helge Truelsen Skærbæk	Danske Tekst-maskinstempler Uddrag af omfattende samling. Vægten før 1945	105-108
29.	Kjeld Th. Nørgaard, Haderslev	Stempelsamling. Haderslev Post- kontor 1845-1920	109-112
30.	Niels Gårdhus, Rødding	Glimt af grænselandets filateli i historisk sammenhæng (1848-1920)	113-116

MOTIV- OG TEMASAMLINGER M.V.

31.	Poul Erik Nielsen, Haderslev	Danske julemærker	117-118
32.	Hans H. Andresen, Haderslev	7 år for DDR	119-121
33.	Erik Vissing Jacobsen, Rødding	Træk af Ungarns historie	122-124
34.	John Hansen, Esbjerg	Malerier, grafik, fresker og skulpturer	125-126
35.	N. C. Bruun-Nielsen, Esbjerg	Pattedyr og fugle	127-130
36.	E. Menne Larsen, Hobro	Litteratur. Sønderjyske censur- stempler.	104

HAFILA 77 har den glæde at kunne vise et udvalg i plancher fra Hertug
Hans Skolens Juniorklub »MINIFRIM« som ledes af overlærer
Hans H. Andreesen.

**FRIMÆRKEALBUM
INDSTIKSBØGER**
og de rigtige **HÆNGLER**



--- og så er de nye kataloger hjemkommen!

SØNDERJYSK BOGHANDEL
APOTEKERGADE 4 - HADERSLEV — TELF. 52 27 03

SYDBANK

*-en personlig
bankforbindelse*



Drejer det sig om

TRÆLAST
BYGGEMATERIALER
ISENKRAM
FARVEHANDEL
GULVBELÆGNING

- så ring til 52 51 51

HADERSLEV
BYGGE-
MATERIALEFORRETNING **A/S**

Jomfrustien 25 - Haderslev

En forretning
med tømmer i...



FAHRENDORFF
HADERSLEV

NØRREGADE 24 – TLF. (04) 52 26 44

Præmier, gaver og støtte er skænket af:

Haderslev Creditbank A/S, Privatbanken Haderslev, Sparekassen Sydjylland,
Fa. Engel, Anders Mortensen A/S, Haderslev Ugeavis ved Knud Byriel,
Slotstryk ved Peter Hansen.



SPAREKASSEN
SYDJYLLAND



ønsker
Haderslev
Filatelistklub
til lykke



Censuren i Haderslev 1914-18

Det har nylig været diskuteret, på hvilket tidspunkt der under 1. verdenskrig blev indført censur i Sønderjylland.

Det i dag kendte materiale viser, at der i august 1914 blev indført postspærre for alle udenrigsbreve, der ikke var affattet på tysk.

Dette delvise postspærre varede til 23. sept. s.å. Det blev genindført i febr. 1915, og atter ophævet 1. april. Det var postkontorerne, der afgjorde om en forsendelse kunne videreføres eller ej. Postspærret var ikke politisk-militær indholdscensur. Der var intet strafbart i at sende et brev affattet på et ikke tilladt sprog. Postvæsenet kunne blot ikke modtage og befordre det.

Forsendelser skrevet på tysk, skulle afleveres åbne - se fig. 1, Bekanntmachung nr. 2 udsendt af det tyske postvæsen ved krigsudbruddet 1914.

Allerede ved krigsudbruddet oprettedes i Hamburg et censurkontor, der behandlede posten til og fra Danmark. Der fandtes også et censurkontor i Flensburg, der specielt behandlede dansk-sprogede forsendelser. Dette kontor er *muligvis* blevet oprettet i forbindelse med ophævelsen af postspærret i 1915.

Den 12. sept. 1916 indeholdt Hejmdal under overskriften »En vigtig Forordning« følgende: »Generalkommandoen i Altona har anordnet, at alle breve fra Distrikterne nordfor Linien Sønderborg - Tinglev - Tønder herefter skal afsendes åbne. - Denne Forordning træder i Kraft straks« Brevmaterialet der viser, at der denne gang ikke var tale om et forbud mod anvendelse af dansk sprog, men om indførelse af lokalcensur i det nordslesvigske område.

Årsagen til dette skridt var på begyndelsen af en forsvarslinie, Stellung Nord, der gik fra kysten nord for Skærbæk over Toftlund og Bevtøft til Hoptrup. Arbejdet på denne linie påbegyndtes den 17. sept. 16.

De indenlandske postforsendelser blev cencureret i henhv. Haderslev, Tønder og Åbenrå (- måske også i Vojens?). Indenrigscensuren var ikke et for Sønderjylland specielt fænomen. Den fandtes overalt i Tyskland - men især i grænseområderne.

Den tyske censur havde mange navne. De sønderjyske stemplers tekst er ret enkel: Ü K eller Ue K efterfulgt af bynavnet.

Ü K og Ue K står for Überwachungskommission, måske den almindeligste betegnelse for censuren 1914-18.

Lokalcensuren i Sønderjylland ophørte med udstedelsen af forordning nr. 6543 af 15. nov. 1918. den ophævede den militære og politiske brevcensur, og erstattede den med en valutacensur.

Valutacensuren for Sønderjylland foregik i Flensburg og omfattede såvel ind- som udgående udenrigsbreve.

Bekanntmachung Nr. 2.

Auf Anordnung des Staatssekretärs des Reichs-Postamts.

Beschränkungen für den Post-, Telegraphen- und Fernsprechverkehr.

1. Postverkehr mit dem Auslande.

Von jetzt ab werden nach dem Auslande und den deutschen Schutzgebieten mit nachstehend aufgeführten Ausnahmen nur noch offene Postsendungen in deutscher Sprache angenommen und befördert. Pakete sind nicht mehr zulässig. Private Mitteilungen in geheimer (chiffrierter oder verabreiteter) Sprache oder in anderer als deutscher Sprache, ferner solche über Rüstungen, Truppen- oder Schiffsbewegungen oder andere militärische Maßnahmen sind verboten, es sei denn, daß sie von militärischer Seite als zugelassen becheinigt sind.

Briefe und Kästchen mit Wertangabe sowie Postaufträge nach dem Auslande und den deutschen Schutzgebieten können jedoch unter folgenden besonderen Bedingungen zur Beförderung übernommen werden: Die Auslieferung ist nur unmittelbar bei Postämtern zulässig, soweit sie nicht militärischerseits für bestimmte Bezirke ganz verboten wird; die Auslieferung bei Postagenturen, Posthilfsstellen und durch die Landbriefträger ist demnach verboten. Briefliche Mitteilungen, soweit sie überhaupt zulässig sind, müssen in deutscher Sprache abgefaßt sein und dürfen keinen verdächtigen Inhalt haben. Die Sendungen sind bei den Postämtern offen vorzulegen und demnächst unter Überwachung der Beamten zu verschließen und zu versiegeln.

2. Telegraphen- und Fernsprechverkehr mit dem Auslande und im Inlande.

Privattelegramme nach dem Auslande und im Inlande müssen in offener und deutscher Sprache abgefaßt sein. Telegramme in fremder oder in geheimer (chiffrierter oder verabreiteter) Sprache sowie solche über Rüstungen, Truppen- oder Schiffsbewegungen oder andere militärische Maßnahmen sind verboten.

Die Telegramme müssen bei der Auslieferung mit Namen und Wohnung des Absenders versehen sein. Auf Verlangen müssen sich Absender und Empfänger über ihre Persönlichkeit ausweisen.

Der private Fernsprechverkehr nach dem Auslande und nach einigen am Schalter zu erfragenden Grenzgebieten des Inlandes wird eingestellt. Außerhalb dieser Grenzgebiete dürfen Gespräche im innern deutschen Verkehr nur in deutscher Sprache geführt werden und keine Mitteilungen über Rüstungen, Truppen- oder Schiffsbewegungen oder andere militärische Maßnahmen enthalten.

Der Funkentelegraphenverkehr wird eingestellt.

Weitere Beschränkungen oder Erleichterungen des Post-, Telegraphen- und Fernsprechverkehrs bleiben vorbehalten.

Det kan være svært at afgøre om Flensburger censuren i de første måneder efter våbenstilstanden var politisk censur eller valutacensur. Der kendes fra denne tid et par stempler, hvor censuren benævnes »Postüberwachung.« I denne periode blev der også anvendt banderoler med teksten: Unter Kriegsrecht geöffnet«.

I Afstemningsperioden 1920 blev valutacensuren administreret af CIS (bekendtgørelse nr. 38). Den bortfaldt for 1. Zones vedkommende med DIS anordning nr. 123 af 21. maj 1920.

Haderslevcensurstemplerne:

Litteraturen: Så vidt vides er der indtil nu ikke skrevet noget på dansk om disse censurstempler.

De er omtalt i K.K. Wolters grundlæggende værk: »Die Postzensur Bind 1, s. 196, men kun med følgende ord: Hadersleben 1 P, 7 typer, violet, blå, sort.

Hans Ulrik Müller (HUM), Hamburg, omtaler stemplerne i et Anlage til Rundbrief 15 fra det tyske Arge Zensur og nævner 7 typer. Han bygger på notater af afdøde Kurt Zirkenbach (KZ), DDR. Hans eget materiale begrænser sig til en type (uden punkter over U (!), men vist iøvrigt identisk med den i det flg. omtalte type 1b). Han omtaler også et stempel, der ikke er set af denne artikels forfatter (se senere) og hævder, at den første kendte anvendelse af et Haderslev censurstempel er 1915. Denne oplysning må betvivles. Da HUMs beskrivelse af forståelige grunde er mangelfuld, er der med ovenfor nævnte undtagelse ikke taget hensyn til den i det følgende.

Materialet: Der er i denne artikel anvendt brevmateriale stillet til rådighed af flere samlere: N. Gaardhus, Rødding (NG). Aa. Kabell, Århus (AaK), A. Kjeldsen Larsen, Ålborg; Henrik S. Møller, Kolding; (HSM). Endv. har firmaet Globalia auktioner, Odense, venligst udlånt et censurbrev. Desuden indgår materiale fra min egen samling (EML) i undersøgelsen.

Kvaliteten af det sønderjyske censurmateriale er ofte meget ringe, og mange stempler er umulige at identificere på grund af for dårlige aftryk.

Til udarbejdelsen af artiklen er kun anvendt materiale, hvor det har været muligt at foretage en tilfredsstillende måling og beskrivelse.

Stemplerne har antagelig været gummistempler, derfor kan et og samme stempel give uens aftryk på grund af forskellige mekaniske forhold som snavs i stemplet eller på sværtepudden, slid m.m. Det spiller endv. en ikke uvæsentlig rolle, hvordan og med hvilken kraft stemplerne er blevet slået af på forsendelserne.

Der forekommer stempler, der synes ens, men som udviser mindre forskelle, der ikke kan tilskrives de nævnte faktorer. Det kan diskuteres, om sådanne stempler skal registreres som ny type eller på grund af ligheden med en samtidig type skal registreres som et b-nr.

Kun adgang til mere materiale kan afgøre om disse forskelle berettiger til en opstilling af flere hovednumre.

Kvantitativt har det undersøgte materiale ikke været særligt omfattende. Som antydnet kan man ikke udelukke muligheden af, at der findes flere hovednumre og afarter end her beskrevet.

Ligeledes vil de angivne første anvendelser (FA) og sidste anvendelser (SA) uden tvivl kunne forbedres betydeligt.

Beskrivelse:

Den følgende beskrivelse er baseret på originaler samt fotografier af disse (forst. ca. $3\frac{1}{2} \times$). Når mål angives med $\frac{1}{4}$ mm vil det i praksis ofte være umuligt at erkende disse på originalerne med almindelig lup og målestok. Desuden vil de tidl. omtalte svagheder ved stemplerne gøre det nok så vanskeligt at afgøre, hvor man skal måle fra og til. hvor ikke andet er anført er illustrationerne tegninger på basis af foto. De er udført af fru Ulla Thomsen, Hobro.

Type 1 A Ü K HADERSLEBEN. Diam: 19 mm, blåviolet (fig. 2) i stp midte en figur bestående af to udfyldte halvcirkler adskilt af en ca. 1 mm bred kanal, der på de sete eksemplarer har forskellige retninger: NNØ-SSV, NNV-SSØ, og et usikkert eksempel muligvis Ø-V.



Fig. 2

Afstand Ü K: 5 mm (fig. 3)

Hadersleben højredrejende. Bogstavhøjden 2,75 mm. Afstand til cirkelrand f.n.: 1,5 mm

FA: 21 09 16 Woyens-Arnum Bahnpost Z 41 (Aa.K)

SA: 11 12 16 Sommerstedt. (N.G.)

Type 1 B Ü K HADERSLEBEN. Diam: 19 mm, blå, violet.

iøvrigt som type 1 A, men uden figur i stemplets midte.

FA: 24 11 16 u dagstp (Stp der mangl figur ??) (NG)

27 01 17 Christiansfeld (EML)

SA: 05 10 17 Sommerstedt (NG)



Fig. 3

Type 2 Ü K HADERSLEBEN. Diam: 18 mm; violet i nuancer. (fig. 4)
 Afstand Ü K: 21 ½ mm
 Hadersleben højredrejende. Afst. fra cirkelrand: 1,5 mm.
 Bogstavhøjde 2,25 mm. Cirkelranden kraftig.
 spec bogstavformer: S , bredt N; A bredt forneden: A
 FA: 03 12 16 Christiansfeldt (NG)
 SA 21 07 17 Christiansfeldt (EML)



Fig. 4

Type 3 Ü K HADERSLEBEN Diam: ca. 18,5 mm; blå, sort (fig. 5)
 Afstanden Ü K: 2,75-3 mm; bogstaver 4 ½ mm h.
 Hadersleben er højredrejende. Afstand til cirkelrand
 2 mm. Bemærk visse bogstavers udseende: A
 D smalt, N smalt.
 FA 19 06 17 kort fra Bov (NG)
 SA 07 12 17 Christiansfeldt (EML)



Fig. 5

Type 4 Ü K HADERSLEBEN; Diam: 18,5-19 mm; violet. (Fig.6)
 Afstand Ü K: 4,5 mm. Deres højde 4 mm.
 Hadersleben højredrejende med 3 ½ mm h. bogstaver.
 Afstand fra cirkelrand knap: 1 mm.
 H ca. 2 mm br. Bemærk R form
 FA: 12 10 17 Sommerstedt (EML)
 SA 05 11 17 Toftlund (EML)



Fig. 6

Type 5 Ü K HADERSLEBEN. Diam: 18-18,25 mm; violet. (fig. 7)
 Afst Ü K: 2 mm; m. kraftige bogstaver (0,75 mm br streger).
 Hadersleben højredrejende m. 3,25 mm høje bogstaver.
 H slankt (1,25 mm br fn); D bredt fn.;
 Afstand fra cirkelkant: ca 0,75 mm.
 På nogle aftryk ligner N et H.
 Der findes sandsynligvis flere varianter af dette stempel, hvor
 Hadersleben begynder og slutter nærmere Ü og K end type 5, og
 med spinklere Ü K
 FA: 04 03 18 Rødding (NG)
 SA; 18 04 18 Bøftoft (EML)
 type 5B; FA: Hadersleben 09 08 18 (HSM)



Fig. 7

Type 6 Ü K HADERSLEBEN. Diam: 19 mm; violet (fig. 8)
 Afstand Ü K: 3,25 mm
 Hadersleben venstredrejende m. ret store bogstaver: 3,25-3,50 mm
 Bemærk H's form: H
 FA 11 02 18 Gramby (NG)
 SA 29 08 18 Sommerstedt-Schottburg Z? (HSM)



Fig. 8

Type 7 Ü K HADERSLEBEN Diam: 19 mm; violet (Fig. 9).

Afstand U K: 0,75-1 mm, Ü og K med meget kraftige; 1,5 mm tykke streger.
Hadersleben højredrejende med 3½ mm h. bogstaver.

H slankt (mindre end 1 mm br.)

FA: 03 05 18 Fohl (NG)

SA: 11 09 18 Beftoft (EML)



Fig. 9

Type 8 U K HADERSLEBEN. Diam: 19 mm violet/sortviolet. (Fig. 10).

Afstand Ü K: 2,5 mm. Deres samlede bredde 9 mm; heraf Ü alene: 3 mm. Ü og K er meget markerede sammenlignet med de andre typer.

Hadersleben højredrejende m. 3 mm høje bogstaver.

H: 1,1 mm bredt; D virker nærmest firkantet med markeret runding fo. B med stor bue fn.

Afstand fra cirkelrand: 2 mm.

FA: (SA) på udateret feltpostbrev, der på grundlag af forskellige vidnesbyrd kan dateres til medio 1918.

Det bemærkes, at tegningerne af stemplerne ikke gør krav på nøjagtig gengivelse, men har til formål at give indtryk af stemplernes karakteristika.



Fig. 10

Fig. 11 viser fotos af de i teksten omtalte Haderslev censurstp. Type 1a, type 4 og type 8.



TY 1a



TY IV



TY VIII

Andre stempler:

Überwachungs-Kommission/Hadersleben et ringstempel (Reifstempel) i violet med ukendt diam. Det skal være anvendt i 1917 og er omtalt af HUM på grundlag af oplysninger fra KZ. Jfr. tidl.

På Globalia's auktion 28 03 77 blev som lot 256 udbudt kortet, der ses fig. 12. Det er stemplet Hadersleben 07 01 17 og er adresseret til Hostrup pr. Dursgaard, Danmark. Meddelelsen på kortet er fjernet - tilsyneladende visket ud. Det vides ikke af hvem.

Kortet er med håndskrift påtegnet: »Unzulässig« og stemplet: »Zurück« - og »Auf Befehl der Militär-/behörde zurück«.

Det ses ikke, hvor disse stempler er blevet påført. Vi ved at post til Danmark skulle censureres i Hamburg eller Flensburg. Vi ved også, at de anførte Zurück stempler har været anvendt i Hamburg eller Haderslev. Indtil der foreligger uomtvistelige beviser for sådanne stemplers anvendelse i de to sidstnævnte byer, må vi gå ud fra, at kortet har været forelagt censuren i Hamburg, før det er returneret til afsenderen.

Under gennemgangen af materialet er der kun bemærket en forsendelse til Danmark med Haderslev censurstp. I mangel af andre stp. eller påtegninger, kan det ikke afgøres om den er en »smutter« eller om den har været forelagt andre kontrolorganer. Efter gældende regler kunne de mindre kontorer udøve en art forcensur.

Fig. 12 Kort fra Haderslev til Daugaard, Danmark. 7. 01. 17.
Censuret antagelig i Hamburg og returneret til afsenderen



Forfatteren vil gerne takke alle der har medvirket til at denne artikel blev mulig - og hører gerne fra samlere der er i besiddelse af materiale, der kan forbedre de her offentliggjorte oplysninger.

Kort fra Bevtøft til Løgumkloster 23. 03. 1918 med censurstempel Û K
HADERSLEBEN (type 6).

Vejling L. L. Gøbel, bevtøft
Befr. 23. 03. 1918

Kære Hustru: Jeg vil
sætte dig i den bedste
forbindelse med den
som du efter din egen
anelse med dig kan
se. Jeg vil dig alle
den bedste hilsener.



Jern
Fru L. L. Gøbel
Løgumkloster

5064 83 6071

Kildehenvisninger: findes i det af forf. publicerede studie: Censuren i Sønderjylland 1914-20, 1944-47, udgivet på Posthistorisk Forlag, 9500 Hobro.

E. Menne Larsen

Posthistorisk Forlag

Bygmarks Alle 22 - 9500 Hobro

TILBYDER:

B. Lundh: Dansk Posthistorie - Påskrifter

på tidl. da. breve kr. 18.50

E. Menne Larsen: Sønderjyske Censurstempler

1814-20, 1944-47 kr. 21.50

Posthistoriske meddelelser: Temahæfter om

tog-, skibs-, felt-, censurpost o.m.a.

Abonnement 3 numre 1977 kr. 28.50

Forhør om vore fordelagtige abonnementsvilkår

Prøvenummer kr. 5.00



Danmarks Poststempler

HADERSLEVS POSTSTEMPLER

Af Stempelkatalogudvalget.

Indledning.

I denne artikel vil poststemplerne fra de to perioder, hvor Haderslev har været under dansk postadministration, blive behandlet. Den første periode varede indtil de danske stempler ophørte med at blive brugt i 1864, mens den anden periode strækker sig fra genindførelsen af danske poststempler den 17. juni 1920, idet tyske stempler officielt blev anvendt fra det danske postvæsens overtagelse af postbesørgelsen den 20. maj til og med den 16. juni.

Undersøgelsen baserer sig dels på eget materiale dels på materiale lånt fra en del samlere samt endvidere på notater foretaget gennem en del år bl.a. af civilingeniør A. Tholl.



ANT IIb



ANT IIa

De første stempler

Haderslev var en af de 103 byer, der i foråret 1845 fik bystempel i 1½ rings typen (ANT IIb) for at efterkomme kravet, om at breve til udlandet skulle være forsynet med angivelse af afsendelsesstedet, således at de - i tilfælde af uanbringelighed - kunne returneres. Stemplet (med »HADERSLEBEN«) kendes fra den 7. september 1845 og til den 25. oktober 1849. Det erstattes ultimo 1849 af et stempel i mere tyskpræget type, ANT IIa (med »HADERSLEBEN«), som kendes fra december 1849 til februar 1851.

Efter treårskrigen trængte det danske præg kraftigere frem i Slesvig, og i marts 1851 udskiftedes bystemplet med det dansksprogede ANT III-1 (en oplysning om, at der skulle kendes et HADERSLEBEN ANT III, er ikke blevet verificeret, og der er heller ikke tidsmæssig plads til et sådant stempel).

Annuleringsstempler



STU I



STU IV



NUM 23-1



NUM 23-2

Omtrent samtidig (1. april 1851) indførtes frimærker i kongeriget, men det var først ved lov af 18. april 1851, at der fra 1. maj foruden enhedsportoens også indførtes frimærker i Slesvig. For at frimærkerne ikke skulle kunne anvendes flere gange, indførtes samtidig annulleringsstempler, der som bekendt alle i 1851 var af typen STU I (stumme I). Det kendes fra Haderslev fra 4. september 1851, mens den sidst kendte dato er 31. oktober 1852.

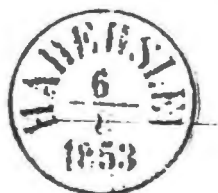
Umiddelbart inden den sidstnævnte dato var de første 40 nummerstempler blev udsendt til posthusene, og det var meningen, at de tilsvarende 40 stumme stempler skulle indsendes til Generaldirektoratet, således at de derefter kunne ændres til de næste numre i rækken. Det vides da også at Haderslev har indsendt sit stumme stempel den 3. november 1852.

Et ejendommeligt stumt stempel optræder så sent som i 1870. Det er det såkaldte STU IV (stumme IV) eller 5 rings stemplet, som ellers kun kendes anvendt i et dampskibsbureau. Det kendes senere (? i 1864) på Herzogthum Schleswig 1 ¼ Sch. grøn og 4 Sch. rød.

Der findes 2 nummerstempler 23. Begge er lige almindelige. Det første, NUM 23-1 er, som nævnt, leveret ca. 29. oktober 1852 og kendes fra den 31. Det andet er afløser for dette, og sidst kendte henholdsvis først kendte dato er 18. februar 1860 og 14. maj 1860. Det synes som om, det ovennævnte STU IV (femringsstemplet) har været anvendt i overgangsperioden. NUM 23-2 kendes anvendt til 11. juni 1864. Mærkværdigvis synes det som om, NUM 23-1 kendes anvendt en enkelt gang i 1863. Forskellen på nummerstemplerne er ikke særlig markant, men indre rings diameter er henholdsvis 10½ og 11 mm, 2-tallet synes at læne sig bagover på det første og fremover på det andet, mens 3-tallets overdel og underdel er lige store på første nummerstempel, mens over-

delen på 3-tallet på det andet stempel er mindre end underdelen. Samtidig er 3-tallets midterstreg henholdsvis kort og lang. Der findes oplysning om, at 23 er fundet i rødt, men JKE har ikke registreret noget, og det drejer sig ganske givet om en undtagelse.

Dagstemplerne fra 1851 til 1864



ANT III-1



ANT III-2



ANT III-3

Det ovenfor nævnte antikvastempel, ANT III—1 blev fra starten (først kendte dato 16. marts 1851) anvendt med blå stempelsværte og indtil begyndelsen af 1853, hvor stempelsværten ændres til sort, idet der dog kendes et par enkelte allerede i 1852 (februar og juli) i sort. Stemplet kendes anvendt til den 23. februar 1855, og to dage senere er det blevet indsendt.

To andre antikvastempler, ANT III-2 og ANT III-3 har været anvendt. To-eren kendes (i sort) første gang fra samme dato (23. februar 1855) som et-terens sidste dato. Stempelsværten skifter ultimo 1862 til rød. ANT III-3 kendes fra februar 1856, og både 2 og 3, som har været anvendt i flæng, kendes til april 1864 - altså et par måneder efter at oprørsstyrkerne var marcheret ind i Haderslev den 12 februar. (Byen var iøvrigt blevet rømmet dagen før). Den 2. maj 1864 opgives at skulle være sidste anvendelsesdag, og denne dato er der anvendt sort stempelsværte! At rødt Haderslev ANT III skulle være særlig sjældent, er ikke korrekt, idet det har været den anvendte farve gennem ca. 1-1½ år, og breve fra Haderslev er som bekendt ikke sjældne i sig selv.

Forskellen på de tre antikva III-stempler er dels den ydre diameter, som er henholdsvis ca. 24, ca. 25 og ca. 26 mm. Endvidere peger V'ets nedstreg i nummer 1 og 3 ind i H'et, mens den i nummer 2 peger ca. 1 mm foran H. Kun 2 og 3 kendes anvendt samtidig bortset fra skæringsdagen den 23. februar 1855 mellem 1 og 2.

Efter afstemningen i 1920

De danske stempler var parate ved overtagelsen af Nordslesvig. Der var fremstillet 4 stempler, nemlig HADERSLEV med tre stjerner og stempelnummer henholdsvis 1, 2 og 3 samt et stempel til postekspeditionen, HADERSLEV 1.

I det følgende vil brotypestemplerne imidlertid blive gennemgået først i stempelnummerorden, hvorefter postekspeditionens og banegårdsekspeditionens vil blive behandlet.

Med stempelnummer »1« kendes 10 stempler, med »2« 8 stempler, med »3« 11 stempler, med »4« 1 stempel og uden stempelnummer kendes 3 stempler, hvoraf de to er i den særlige type BRO V uden indre halvcirkel under broen. Haderslev 1 kendes uden stempelnummer og med SN 1 og SN 2 - hver kun i et eksemplar, men alle tre i BRO V-typen.

Haderslev med SN 1



BRO IId-b



BRO IId-1



BRO IId-2

Det første stempel kendes først fra midten af 1921 til august 1929; det var type IId-b med to timetal, men det har sikkert været med allerede ved overtagelsen i juni 1920. Det næste kendes først fra september 1935 og til januar 1939; det er i type IId-1 med minutter ligesom alle de efterfølgende med SN 1.

Det næste, BRO IId-2 kendes med gravøraftryk den 7. marts 1939, men det er først leveret i september samme år, men tilsyneladende først rigtig anvendt i 1945 og 1946.

Det fjerde stempel med SN 1 - BRO IId-3 - kendes med gravøraftryk fra 23. oktober 1946 og kendes anvendt i årene 1946-53. Det femte stempel kendes anvendt fra 1955 til 1961.



BRO IId-3



BRO IId-4



BRO IId-5

I postmuseet findes et aftryk af det næste - BRO IId-5 fra den 18. september 1961, men mærkværdigvis er der ikke registreret nogen anvendelse af dette stempel. Det kan muligvis forklares ved, at det hurtigt er blevet beskadiget og derefter indsendt til reparation. Reparationen er tilsyneladende foretaget i begyndelsen af 1962, idet der i museet findes et aftryk af - det, vi nu kalder - BRO IId-6 fra 29. maj 1962. Det kendes anvendt i årene 1964-66, og i sidste halvdel af perioden er der opstået en bule ca. kl. 8½.



BRO IId-6



BRO IId-7



BRO IId-8

Det næste, BRO IId-7 kendes anvendt i årene 1968-75. Også dette stempel får en bule - her over RS - som første gang er registreret i begyndelsen af 1971. Stemplet reparerer, og i repareret stand kendes det føreløbig kun fra aftryk i museet (dateret 24.12.77), og det betegnes BRO IId-9. Denne mærkelige dato forklares ved, at museet modtager stempelafrtryk fra materieldepotet, når de modtager stemplerne fra gravøren.

I mellemtiden er anvendt BRO IId-8 fra ca. nytår 1975/76 og stemplet er endnu i anvendelse.



BRO IId-9

Haderslev med SN 2



BRO IIb



BRO II d-1



BRO II-2

BRO IIb er taget i brug i juni 1920. Det kendes indtil den 10. juli 1920 anvendt på 1. Zone-mærker og fra denne dato på danske mærker. Det er registreret anvendt indtil 1. september 1929.

Det næste stempel med SN 2, BRO II d-1 kendes kun anvendt i årene 1934 og 1935, mens BRO II d-2 kendes fra nytår 1936 og helt til begyndelsen af 1945.



BRO II d-3



BRO II d-4



BRO II d-5

Af BRO II d-3 findes et gravøraftryk fra 30. april 1944, men stemplet kendes først anvendt fra midten af 1945 til udgangen af 1949. Der kommer så igen en pause for stempelnummer 2, idet BRO II d-4 først er registreret anvendt i 1952; det kendes frem til april 1958.

I postmuseet findes aftryk af det næste stempel BRO II d-5 fra den 24. juli 1958. Det kendes anvendt fra august 1961 og til juni 1967. I efteråret 1963 optræder et brud på broen under H og i sommeren 1964 kommer desuden en bule over R, og med disse to defekter anvendes stemplet til ultimo 1965, hvorefter det repareres og opgraveres og anvendes igen et halvt års tid fra december 1966.

De næste to stempler med SN 2 - BRO II d-6 og BRO II d-7 - findes også i aftryk i postmuseet. BRO II d-6 har datoen 24. september 1969, men kendes først fra april 1971 og slutter i oktober 1975. Stemplet er født med et brud til



BRO IId-6



BRO IId-7

højre i broen over 2-tallet, men både dette og hullet er til tider svagt. Omkring maj 1971 opstår der et brud t.v. i broen. BRO IId-7 har i museet datoen 10. februar 1976; stemplet er leveret, men knapt nok taget i brug endnu.

Haderslev med SN 3



BRO IIdb



BRO IId-1



BRO IId-2



BRO IId-3



BRO IId-3

BRO IIdb blev taget i brug i juni 1920 og kendes frem til juli 1925. Først fra september 1929 kendes derefter det næste stempel BRO IId-1, som har været anvendt til september 1935. Det afløses først i september 1939 af BRO IId-2, hvoraf der findes gravøraftryk 07.03.39 og aftryk i museet 12.05.42. Det anvendes til februar 1944. Stemplet er herefter opgraveret 14.05.45, men det er ikke godkendt, idet der mellem timetal og minuttal er en bindestreg i stedet for et komma. Det ændres 01.08.45 og kendes anvendt - nu kaldet BRO IId-3 - fra juli 1946 til sidst i 1948.



BRO IId-4



BRO IId-5

Med gravøraftryk 18.05.49 i museet kommer næste BRO IId-4, som kendes anvendt i slutningen af året og til slutningen af næste år, 1950. Af BRO IId-5 findes et gravøraftryk i museet 15.01.51, og dette stempel er straks taget i brug, idet det kendes anvendt fire dage senere. Det er registreret anvendt til februar 1953.



BRO IId-6



BRO IId-7



BRO IId-8

De næste stempler findes alle i museet i aftryk. Således BRO IId-6 fra 14.04.53, som kendes anvendt fra september 1953 til maj 1955, men kun i ret få eksemplarer. Derimod er det næste - BRO IId-7 - anvendt oftere. I museet træffer vi datoen 26.09.55, og det kendes anvendt fra marts 1956 til sommeren 1961. I det sidste halve år af brugstiden er der opstået et brud på broen forneden til venstre.

Igen kommer der et stempel med sparsom anvendelse. Museets aftryk af BRO IId-8 er fra 22.09.61, og der registrerede anvendelse fra maj 1962 og til begyndelsen af 1966; men det kendes ikke brugt i 1963 og 1964. I sidste del af brugsperioden er der kommet en bule mellem E og R.

Næste stempel igen - BRO IId-9 med museumsaftryk 13.05.66 - er flittigt brugt. Allerede fra juni 1966 kendes anvendelse og indtil udgangen af 1968. I det sidste halvår er der opstået et brud udfor 3-tallet. Det seneste stempel er der først aftryk af i museet fra 14.11.75 (BRO IId-10), og det ligger nær at antage, at der burde have været et stempel yderligere til anvendelse mellem 1969



BRO IId-9



BRO IId-10

og 1977, men der kendes ingen aftryk i museet, og der er heller ikke truffet nogen anvendelse af et stempel med SN 3 fra denne tid i det omfattende materiale, som er gennemgået.

Haderslev med SN 4

I det eneste stempel, der kendes med SN 4 i BRO IId, har vi muligvis forklaringen på ovennævnte spørgsmål. I hvert tilfælde kendes det anvendt i 1969 og specielt i 1970. Der er aftryk i museet 13.10.67, og den først registrerede dato er fra december samme år. Stemplet findes endnu på postkontoret, men det er blevet repareret i første halvdel af 1971 med nyt aftryk i museet 21.05.71. Anvendelsen synes herefter ret sparsom.



BRO IId



BRO IId

Haderslev uden stempelnummer

Af det sidste »almindelige« brotypestempel kendes der aftryk i museet fra 03.01.73 - og også fra 20.11.75 - og stemplet kendes anvendt fra august 1973 og findes stadig på postkontoret.

Haderslev type BRO V



BRO Vb



BRO Vd-1



BRO Vd-2

I denne type er det første stempel Haderslev 1. BRO Vb bestemt for postekspeditionen. Stempellet kendes fra juni 1920 og er anvendt indtil ekspeditionens ophør den 28. november 1926. Herefter er stemplet omdannet ved fjernelse af det store 1.-tal. På museets aftryk - med den misvisende dato 09.05.24 - ses rester af 1.-tallet. Det ændrede stempel - nu i type BRO Vd-1 - har tydeligvis været anvendt som reservestempel på postkontoret, idet det kendes i en periode fra juni 1930 til august 1935, hvilket netop passer ind i perioden mellem BRO Iib og BRO IId-1 med SN 1. Det her omhandlede stempel BRO Vd-1 har igen ageret reservestempel for SN 1 i 1939 fra februar til september efter det nævnte BRO IId-1 og indtil det nye BRO IId-2 ankommer. Endelig har det også været reservestempel for SN 2, idet det imellem BRO IId-3 og BRO IId-4 har været anvendt fra medio 1950 til begyndelsen af 1952.

Men det gamle stempel fra postekspeditionen er ikke hermed udtjent. I museet findes det ændret til BRO Vd-2 med datoen 29.05.62, og det har nok været anvendt, selvom der ikke kendes nogen brug af det. Det kendes nemlig igen med datoen 15.03.67 i et andet aftryk i museet, men i tilsyneladende noget slidt tilstand. Heller ikke i tilslutning til denne dato er der registreret nogen anvendelse.

Haderslev 1 blev igen oprettet i januar 1968 og fik tildelt to stempler i typen BRO Vd, med stempelnummer 1 hhv. 2. Begge stempler er stadig i brug.



BRO Vd



BRO Vd

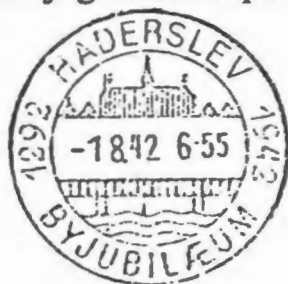
HADERSLEV									
Nr	Inskription	Type	Udseende	Tilgang	Tidligste	Seneste	Kass./omd.		
ANNULLERING fra tiden før 8.4.1884									
A	Stumt	STU I		TIL	010551	040951	JE	311052	JE
B	Nummer 23	NUM 23-1		LEV	c291052	311052	KN	180260	KN
C	Stumt	STU IV				080160	JE	080460	Mus
D	Nummer 23	NUM 23-2				140560	Hj	110664	Hj
B	Nummer 23	NUM 23-1		RES		210463	KN		
DAGSTEMPLER									
1	HADERSLEBEN.	ANT IIb		TIL	45	070945	HA	251049	AaK
2	HADERSLEBEN.	ANT IIa				061249	Hes	230251	HA
3	HADERSLEV	ANT III-1	blå			160351	KN	030153	Hj
-	-	-	sort			130253	MH	230255	POW
4	HADERSLEV	ANT III-2	sort			230255	POW	081062	JE
-	-	-	rdg			041262	HK	220364	HK
5	HADERSLEV	ANT III-3	sort			160256	Hj	231062	AaK
-	-	-	rdg			061262	JE	110464	JE
DAGSTEMPLER efter genforeningen									
6	HADERSLEV (SN 1)	BRO IIb				030621	RKF	120829	KN
7a	HADERSLEV (SN 2)	BRO IIb				170620	KN	310829	HK
8a	HADERSLEV (SN 3)	BRO IIb				180620	HK	070725	HK
8b	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-1				280929	Eis	200935	HK
9a	HADERSLEV	BRO Vd-1	1. periode	OMD		260630	HK	080835	HK
7b	HADERSLEV (SN2)	BRO IId-1				100434	HK	280835	HK
10	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-1				300935	KN	260139	HK
11	HADERSLEV (SN 2)	BRO IId-2				160136	HK	160245	HK
12a	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-2		GRA	070339	210939	AaK	100345	HK
9a	HADERSLEV	BRO Vd-1	2. periode			200239	AaK	040939	AaK
13	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-2	1. periode	GRA	070339	200939	HK		
14a	HADERSLEV (SN 2)	BRO IId-3		GRA	300444	130645	Eis	101149	HK
13	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-2	2. periode	REP	230145	230845	HK	030646	Eis
12b	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-3		GRA	140545	220746	HK	191148	HK
15	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-3		GRA	231046	161146	Eis	090653	HK
16a	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-4		GRA	180549	121249	HK	131250	HK
9a	HADERSLEV	BRO Vd-1	3. periode			250750	HK	160152	HK
16b	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-5		GRA	150151	190151	Eis	210253	HK
14b	HADERSLEV (SN 2)	BRO IId-4				300552	HK	140458	AaK
17	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-6				070953	KN	030555	HK
18	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-4			53?	101255	HK	070861	AaK
19	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-7				280356	Eis	230761	KN
20a	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-5			61?				
21a	HADERSLEV (SN 2)	BRO IId-5			58?	170661	KN	081065	AaK
22a	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-8			61?	100562	KN	100166	AaK
9b	HADERSLEV	BRO Vd-2		OMD	62?				
20b	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-6				130664	KN	041066	KN
22b	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-9		LEV	a566	270666	AaK	311268	KN
21a	HADERSLEV (SN 2)	BRO IId-5		REP		071266	KN	080667	KN
23	HADERSLEV (SN 4)	BRO IId		LEV	1067	221267	AaK	200171	KN
24	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-7				130568	Eis	050975	KN
21b	HADERSLEV (SN 2)	BRO IId-6			69?	160471	KN	161075	KN
23	HADERSLEV (SN 4)	BRO IId		REP		090672	KN		kurserer
25	HADERSLEV	BRO IId		LEV	o173	070873	KN		Kurserer
26	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-8		LEV	1175	050176	KN		Kurserer
27	HADERSLEV (SN 2)	BRO IId-7		LEV	0276	160377	Eis		Kurserer
28	HADERSLEV (SN 3)	BRO IId-10		LEV	1175				Kurserer
29	HADERSLEV (SN 1)	BRO IId-9		Endnu ikke udleveret fra materieldepotet					
SÆRSTEMPLER									
1	HADERSLEV BYJUBILÆUM 1292-1942			TIL	42	010642	HK	311242	HK
2	HADERSLEV-SØNDERJYDSK FRIMERKEUDSTILL			GRA	101042	171042	AaK		
3	HADERSLEV POSTKONTOR 1649-1949			TIL	49	030749	HK	310749	HK
4	HADERSLEV FILATELISTKLUB 1923-1958			TIL	0958	060958	AaK	070958	HK
HADERSLEV 1.									
FØRSTE PERIODE 1920-26									
1	HADERSLEV 1.	BRO Vb		TIL	200520	250620	KN	020726	HK
ANDEN PERIODE 1968-									
2	HADERSLEV 1. (SN1)	BRO Vd		GRA	1067	070471	KN		Kurserer
3	HADERSLEV 1. (SN2)	BRO Vd		GRA	1067	181272	KN		Kurserer
HADERSLEV B.									
1	HADERSLEV B.	BRO Vd				111027	HK	130432	HK

Haderslev B



På banegårdspostekspeditionen har der, men kun meget sjældent været anvendt brotystempel - BRO Vd - med et stort B. i nederste stempelhalvdel. Det kendes i ganske få eksemplarer i årene 1927-1932, og stemplet kendes i aftryk i museet med datoen 14.05.37.

Lejlighedsstempler



Der findes et antal lejlighedsstempler i forbindelse med jubilæer og udstillinger. Her skal stemplerne ikke omtales nærmere, men der skal kun konstateres, at der kendes følgende anledninger, hvor der har været anvendt særstempler:

Stempelkatalogudvalget består af Hans Ehler Jessen, Henning Kaaber og Henrik Eis. Eventuelle rettelser eller tilføjelser bedes sendt til den fungerende sekretær, Henrik Eis, Bøgesvinget 34, 2740 Skovlunde.



Haderslev Byjubilæum 1292-1942
Haderslev, Sønderjydske Frimærkeudstilling (1942)
Haderslev Postkontor 1649-1949
Haderslev Filatelistklub 1923-1958

Maskinstempler

Behandles ikke i denne artikel, der henvises til speciallitteraturen.

Forkortelser: I skemaet har vi anvendt følgende forkortelser:

ANT	Antikvastempel	OMD	Omdannet
BRO	Brotpegestempel	OPH	Ophørt
GRA	Gravøraftryk	REP	Repareret
IND	Indsendt	RES	Reserve
	(til materieldepotet)	SN	Stempelnummer ×
LEV	Leveret	STU	Stumt stempel
NUM	Nummerstempel	TIL	Tildelt

Vi siger tak for lån af materiale til: Kjeld Th. Nørgaard, Haderslev (KN), Aage Kabell, Århus (Aak) og Dansk post- og telegrafmuseum (mus).

© Stempelkatalogudvalget 1977.



PRØVNING

af danske poststempler.

20 kr. for udtalelse. 50 kr. for attest med foto.

Henning Kaaber
Hans Ehler Jensen
Henrik Eis

Materiale sendes til H. Eis,
Bøgesvinget 34, 2740 Skovlunde



AFA FRIMÆRKE- KATALOGER

VESTEUROPA

Kr. **125,-**

SKANDINAVIEN

Kr. **34⁵⁰**

DANMARK

Kr. **29⁹⁰**

FIREBLOKLISTE

Kr. **11⁵⁰**

Fås hos Deres bog-, blad- eller frimærkehandler eller direkte fra



Aarhus Frimærkehandel, Bruunsgade 42, 8000 Aarhus C.
Tlf. (06) 12 52 88. Giro 6 41 7264



I dagene omkring 14. februar fyldtes Haderslev af preussiske tropper, som var på vej nordpå. Her ses de på Nørregade i Haderslev, som var snedækt. I baggrunden Frue Kirke. Træsnit i ill. London News 12. marts 1864.

HADERSLEBEN POSTSTEMPLER 1864-1920

Af Kjeld Thomas Nørgaard

Indledning

Som foran nævnt invaderes Haderslev af preussiske tropper 12. februar 1864. Postmester Nissen når forinden at afsende kontantbeholdningen og de resterende frimærkebeholdninger til København, så de ikke falder i fjendens hænder. Trods dette opnår han et godt forhold til de nye magthavere og forbliver i embedet til 1882.

Endnu medens krigshandlingerne er igang, og længe før situationen er afklaret begynder de nye magthavere at lave om på de postale forhold.

Fra 10. marts 1864 indføres nye frimærker for Schleswig. Der er dog mange, som stadig har danske frimærker, derfor lader man de danske beholde deres gyldighed til 31. marts 1864. Blandingsfrankering er tilladt, men kendes kun i få tilfælde.

I tiden frem til genforeningen kan Hadersleben poststemlerne findes på følgende postområders frimærker:

Hertzogthum Schleswig:	10. marts 1864 til 31. december 1866
Schleswig-Holstein:	1. januar 1867 til 31. december 1867
Preussen 10 og 30 Sgr.:	1. juli 1867 til 28. februar 1869
Norddeutscher Postbezirk:	1. januar 1868 til 31. december 1871
Deutschers Reich:	1. januar 1872 til 27. januar 1920
Plebiscit:	25. januar 1920 til 27. maj 1920
Plebiscit 1. Zone:	20. maj 1920 til 16. juni 1920

Blandingsfrankaturer i overgangsperioderne forekommer i 1920.

STEMPLERNE

Det er ikke så vanskeligt at udskifte en frimærketype. Noget andet med poststempler.

Efter Verfügung Nr. 4 af 7. april 1864 bliver det bestemt, at byer med dansk stempel nu skal have et nyt efter preussisk mønster med tysk stedbetegnelse. Typen betegnes Preussischer Zweikreis og kendes Hadersleben 4. juni 1864. Leveringerne af nye stempler tager tid, og det bliver nødvendigt at gøre de gamle danske nummerstempler lovlige til annullering helt til 20. juli 1864. Vi har altså i april og maj breve med Hertzogthum Schleswig frimærker, annulleret med Nr. stp. 23 og dansk sidestempel. Fra juni og officielt til 20. juli har vi annullering med Nr. stp. 23 og Preussischer Zweikreis som sidestempel. Derefter både annulleres og sidestemples der med den sidst nævnte type, således at det samme stempel altid findes to gange på brevet. Een gang afstempling af brevene (annullering) indføres fra 1872.

P.Z. får ikke nogen lang brugsperiode, kun til efteråret 1866. Senere optræder stemplet igen med nye årstal i lapidar, og kendes som sådan 1869 til 1875.



Fig. 1 Preussischer Zweikreis I



Fig. 2 Preussischer Zweikreis II

Fra november 1865 indføres Peusischer Einkreis i Hertugdømmet Schleswig. Fra september 1866 og frem til 1875 kendes der tre forskellige typer med Hadersleben. Typen P. E. I har årstallet i antikva, type 2 årstallet i lapidar og skråstreg mellem dato og måned, type 3 mangler en del af ringen nederst i den sidste del af brugsperioden.



Fig. 3 Pr. Einkreis - 1



Fig. 4 Pr. Einkreis - 2



Fig. 5 Pr. Einkreis - 3

Efter Verfügung Nr. 114 af 22. maj 1875 tages igen en ny stempeltype i brug. Det er Einkreis der Reichspost mit Stern, Postamtszahl und Kennbucstabe.



Fig. 6 Ek. Rp. 1a.



Fig. 7 Ek. Rp. 1b.



Fig. 8 Ek. Rp. 2

1. oktober 1875 var der oprettet et nyt postkontor i Haderslev kaldet Alt Hadersleben fordi det lå i Gammel Haderslev, eller Hadersleben 2. Der var således nu to postkontorer i byen: Det oprindelige, hvis stempler bliver forsynet med et 1 og bogstaverne a eller b, samt det nye kontor hvorfra alle stempler og anbefalingsvignetter indeholder tallet 2. Einkreiser der Reichspost benyttes i Haderslev til 1885. Det er mig ukendt hvorfor, der fra 1886 kommer en større type med Schleswig i midten og dato-måned-år på een linie, kaldet Grosse Einkreis der Reichspost. G.E.R. 1b benyttes til 1889, G.E.R. 2 lejlighedsvis helt til 1920.

*Støt vore annoncører...
de støtter os!*



Fig. 9 Gr.Ek.Rp.1b



Fig. 10 Gr.Ek.Rp.2

I 1888 indføres stemplerne af Brücken - typen i Haderslev. Der benyttes fire forskellige stempler af denne type, og de er i brug resten af tiden til 16. juni 1920. Brücken 1b kommer fra 1888, Brücken 1a fra 1890, Brücken 1 stern fra 1905 og Brücken 2a fra 1901. Alle benyttes, som sagt, til 1920.



Fig. 11 Brücke 1



Fig. 12 Brücke 1a



Fig. 13 Brücke 1b



fig. 14 Brücke 2a

Bahnpost-stemplerne:

Der benyttes mange forskellige typer bahnpost stempler på de til Haderslev stødende »kleinbahnen«. Disse skal ikke alle medtages med deres forskellige Zug-numre, kun skal nævnes, at Hadersleben bynavnet indgår i tre bahnpost-stempler. Det er fra 1866: hadersleben - Woyens og fra omkring århundrede-skiftet: Hadersleben - Christiansfeld og Hadersleben - Aarøsund.



Fig. 15 Hadersleben-Woyens Fig. 16 Hadersleben-Christiansfeld Fig. 17 Hadersleben-Aarøsund

Nr.	Inskription	Type	Uds.	Tilgang	Tidligst	Senest	Kass/omd. NB
1	Hadersleben	P.ZW.Kr.	Fig. 1	V.070464	040664	160966	
2	Hadersleben	P.Ein Kr.	Fig. 3	V.nov.65	040966	230671	
3	Hadersleben	P.Ein Kr.	Fig. 4			230873	
4	Hadersleben	P.Ein Kr.	Fig. 5		040273	280675	
5	Hadersleben	P. Zw. Kr.	Fig. 2	2. periode	240669	120674	1
6	Hadersleben 1a	Ek.Rp.	Fig. 6		170682	130782	
7	Hadersleben 1b	Ek.Rp.	Fig. 7		300779	100885	
8	Hadersleben 2	Ek.Rp.	Fig. 8	1.10.75	111077		
9	Hadersleben 1b	Gr.Ek.Rp.	Fig. 9		86	180989	
10	Hadersleben 2	Gr.Ek.Rp.	Fig. 10		86	20	
11	Hadersleben 1b	Brücken	Fig. 13		031188	20	
12	Hadersleben 1a	Brücken	Fig. 12		161190	20	
13	Hadersleben 1	Brücken	Fig. 11		05	20	
14	Hadersleben 2a	Brücken	Fig. 14		250201	20	

N.B.1 lejlighedsvis

Som foran nævnt tages danske poststempler i brug igen fra 17. juni 1920.



Karsten Lausten
Byens Herrehus

BISPEGADE 13
HADERSLEV

**De kan regne
med os**



ANDELSBANKEN



R-CENTER
SEJLSTENSGYDEN

**HOBBY
OG
LEGE-
TØJ**



TINSOLDATEN

V/Peter Ohlsen og Flemming Rosenstand
R-Centret - Haderslev - (04) 52 05 67

HVORFOR DETTE MOTIV PÅ »HAFILA 77« UDSTILLINGSKUVERTEN



...fordi vi har en meget smuk Domkirke - så smuk og særpræget, at det altid er den der skal stå »for skud« når vi skal vise noget fra vor ny - derfor ledte vi efter noget andet, og Udstillingskomiteen valgte Slotsgade 20, som er blevet så berømt, fordi man under restaureringen fandt nogle gamle og enestående vægmalerier.

Stine Wiell, der er tilknyttet Haderslev Museum, har skrevet en artikel i »SKALK« som fortæller alt hvad man ved indtil nu, og bringer en masse billeder fra huset. Vi har plukket et par oplysninger, som fortæller at huset er fredet i højeste klasse, er opført i sidste halvdel af 1500-tallet af en vis Philippus Scheuerdecker, som var blandt de udenlandske håndværkere som Hertug Hans indkaldte til sit slotsbyggeri.

Igennem årene er huset blevet forfaldent, og da man tog sig sammen for at restaurere det, fandt man flere meget sjældne vægmalerier under mange lag tapeter og beklædninger. Også blomsterdekorerede loftsbjælker og et sjældent Stukloft kom man frem til.

Ekspert fra Nationalmuseet antager at billederne kan stamme fra 1600-tallets første halvdel - og så kan vi ikke nære os for at sætte de skildrede begivenheder i forbindelse med Chr. IV. Det var jo netop på den tid, nemlig 1624, han skabte det danske postvæsen - og samme Chr. IV havde sin gang i Haderslev på de tider.

Derfor valgte vi sådan
UDSTILLINGSKOMITEEN

**VI HAR MASSER
AF ANLÆG FOR MUSIK**



HADERSLEV CREDITBANK
AKTIESELSKAB

* LOKAL BANK SIDEN 1875 *



HOS DERES ISENKRÆMMER



P. Giørtz Carlsen

BISPEGADE 3 - HADERSLEV - TELFON 52 20 36

**DE HAR DA OGSÅ NÆSTEN ALT ...
... UNDTAGEN FRIMÆRKER.**

**KATALOGER
ALBUM
LUP
HÆNGSLER**

OUGÅRDS BOGHANDEL
Gravene 4 - Telfon 52 25 71
Haderslev

SKO OG TRÆSKO
REPARATIONSVÆRKSTED

N. GORMSEN
LAVGADE 8 - TELF. 52 23 69
HADERSLEV



RIGTIGE SKO TIL
HELE FAMILIEN

**SCHMIDT's
SKOMAGASIN**
APOTEKERGADE 2
Telefon 52 27 52

J. C. DIRKS
LAMPEFORRETNING
Bispegade 6 - Haderslev
Telefon (04) 52 56 31

FRIMÆRKER - ALBUM - INDSTIKSBØGER - LYSLUPPE
HÆNGSLER - KLEMLOMMER - MØNTALBUM

»ROTRING«
DET BEDSTE TIL
TEKSTNING AF PLANCHER

G. JENSENS
Papirhandel
v/ Steen Jensen

APOTEKERGADE 13 - HADERSLEV - TELEFON 52 25 02

DOFO OST

DOFO er Danmarks største afsætningsorgan for ost med en årlig omsætning på over 500 mill. kr. og med egne datterselskaber i U. S. A., Canada, England, Vesttyskland, Italien og Sverige.

Danske Ostemejeriers Fællessalg
og Osteeksport.

Spørg altid MATERIALISTEN

... f. eks. også om renset benzin til frimærker

LØEHR-PETERSEN

APOTEKERGADE 3 - HADERSLEV - TELF. 52 20 66

- et bedre sted...

BJRADIO/MUSIK

HADERSLEV . 04/ 52 16 52

BRDR. JØRGENSEN . NØRREGADE 42



Sentry- Sikkerhed for Deres værdier

SENTRY SIKKERHEDSBOKS B 11 i populær størrelse sikrer værdierne mod brandskade og tyveri.

Moderne design med runde hjørner.

Udvendige mål:

Bredde: 36 cm, Højde: 50 cm, Dybde: 35 cm.

H. C. REIMERS A/S

JOMFRUSTIEN 18 - HADERSLEV - TELF. 52 37 14



Ta' en Grodt transport.

A. E. GRODT A/s

TRANSPORT - SPEDITION

HADERSLEV

TELEFON (04) 52 15 11



*Samler De på
frimærker
- meld Dem ind
i en
frimærkesamler-
forening*



DER ER ANDEN

HOBBY
end frimærker

SE IND I VOR

HOBBY AFDELING
VI HAR NÆSTEN DET HELE

**FARVE-
og tapetmarked**

Sønderbro 8 - Haderslev
Telefon 52 16 13

REDUS SYSTEMET

Skal De udstille eller bare vise frem?

Skal Deres samling forblive farvefrisk?

Skal fluor-mærkerne stadig kunne fluorescere?

Vil Deres mærker tørre ud og rulle op?

Vil De have, de skal blive, som de var, da De fik dem?

så er REDUS N U L U L T R A lommer sagen

Den uv-spærrede, glaskare sikkerhedsfolie beskytter mod lysets blegende virkning, mod nedbrydning af papirets fluorstoffer, mod udtørring og tilsmudsning - kort sagt medvirker til,

at Deres mærker forbliver, som de var, da De fik dem!

se altid efter



skiltet, hvor De handler

Kan De ikke få REDUS lokalt, da ring eller skriv til os.

REDUS-REKVISIT

Ahlmanns Allé 5 . 2900 Hellerup . Tlf. (0143) HE 4265 . Giro 5 43 33 98

Rekvirer det store gratis katalog med alle oplysningerne